

ЧЕСТЬ І ЗАКОН

**Quarterly
scientific journal**

*Recommended for publication and posting on the
Internet by the Academic Council of the National
Academy of the National Guard of Ukraine
(decision No. 4 of 11.04.2024)*

The publication was founded in 2001

Included in the Register of Media Entities and assigned media identifier R-30-01011 (decision of the National Council of Ukraine on Television and Radio Broadcasting of 06.07.2023 No. 466)

The founder and publisher is –

National Academy of the National Guard of Ukraine
Kharkiv, 3, Maidan Zakhysnykiv Ukrainy

The journal "Honor and Law" is included in category "B" of the List of scientific professional publications of Ukraine in the specialities:

251 – "State Security", 253 – "Military Administration (by type of armed forces)" (Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine of 28.12.2019 No. 1643);

081 – "Law", 281 – "Public Administration and Management" (Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine of 17.03.2020 No. 409);

053 – "Psychology" (Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine of 02.07.2020 No. 886);

073 – "Management" (Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine of 24.09.2020 No. 1188);

255 – "Arms and military equipment" (Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine of 26.11.2020 No. 1471);

254 – "Provision of Troops (Forces)" (Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine of 09.02.2021 No. 157).

The policy of the scientific journal "Honor and Law" is to reflect scientific achievements in the following thematic areas:

Service and combat activities of the security forces;

Service and combat activities of the defence forces;

Public administration in the field of national security;

Legal support of service and combat activities;

Arms and military equipment of the security and defence sector components;

Support of service and combat activities of troops (forces);

Management and administration in the field of service and combat activities;

Psychology of extreme activities,

as well as publications of review and scientific and methodological materials.

The journal is indexed by Index Copernicus, ResearchBib, OUCI, CiteFactor, and the Google Scholar bibliographic platform.

Included in the catalogue of the Vernadsky National Library of Ukraine <http://surl.li/ogxrr>

ЧЕСТЬ І ЗАКОН

**Щоквартальний
науковий журнал**

Видання засновано у 2001 р.

Внесено до Реєстру суб'єктів у сфері медіа та присвоєно ідентифікатор медіа R-30-01011 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 06.07.2023 р. № 466)

Засновник і видавець –

Національна академія
Національної гвардії України
м. Харків, майдан Захисників України, 3

Журнал «Честь і закон» внесено до категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України зі спеціальностей:

251 – «Державна безпека», 253 – «Військове управління (за видами збройних сил)» (наказ МОН України від 28.12.2019 р. № 1643);

081 – «Право», 281 – «Публічне управління та адміністрування» (наказ МОН України від 17.03.2020 р. № 409);

053 – «Психологія» (наказ МОН України від 02.07.2020 р. № 886);

073 – «Менеджмент» (наказ МОН України від 24.09.2020 р. № 1188);

255 – «Озброєння та військова техніка» (наказ МОН України від 26.11.2020 р. № 1471);

254 – «Забезпечення військ (сил)» (наказ МОН України від 09.02.2021 р. № 157).

*Рекомендовано до друку та розміщення у мережі
Інтернет вченою радою Національної академії
Національної гвардії України
(рішення № 4 від 27.03.2024 р.)*

Політика наукового журналу «Честь і закон» передбачає відображення наукових досягнень за такими тематичними напрямками:

Службово-бойова діяльність сил безпеки;

Службово-бойова діяльність сил оборони;

Державне управління у сфері забезпечення національної безпеки;

Правове забезпечення службово-бойової діяльності;

Озброєння та військова техніка складових сектору безпеки і оборони;

Забезпечення службово-бойової діяльності військ (сил);

Управління та адміністрування у сфері службово-бойової діяльності;

Психологія екстремальних видів діяльності, а також публікації матеріалів оглядового та науково-методичного характеру.

Журнал індексується науково-метричними базами даних Index Copernicus, ResearchBib, OUCI, CiteFactor та бібліографічною платформою Google Scholar.

Включено до каталогу Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського <http://surl.li/ogxht>

EDITORIAL BOARD

BIELAI Serhii, Doctor of Science in Public Administration, Professor, NA NGU (Chairman of the Editorial Board);

BATIUK Oleh, Doctor of Law, Associate Professor, NA NGU;

BATSAMUT Volodymyr, Doctor of Military Sciences, Professor, NA NGU;

BILENKO Oleksandr, Doctor of Technical Sciences, Professor, NA NGU;

BONDARENKO Oleksandr, Doctor of Science in Public Administration, Associate Professor, NA NGU;

BRITCHENKO Igor, Doctor of Economics, Professor, Higher Educational Institution of Insurance and Finance, Sofia, Bulgaria;

DOVHAN Valerii, Doctor of Science in Public Administration, Professor, National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine;

YEVSEYEV Vadym, Candidate of Military Sciences, Associate Professor, NA NGU;

YEVTUSHENKO Ihor, Candidate of Law, IPLC;

YEMANOV Vladyslav, Doctor of Science in Public Administration, Senior Researcher, NA NGU;

ZHEGUS Olena, Doctor of Economics, Professor, State Biotechnological University;

ZUZIAK Yanusz, Doctor of Military Sciences, Czestochowa University (Czestochowa, Silesian Voivodeship, Poland);

IOKHOV Oleksandr, Doctor of Technical Sciences, Professor, NA NGU;

KAIDALOV Ruslan, Doctor of Technical Sciences, Professor, NA NGU;

KOBZAR Oleksandr, Doctor of Law, Professor, KI NGU;

KOVALENKO Mykola, Doctor of Science in Public Administration, Professor, Institute of Public Administration of V. N. Karazin Kharkiv National University;

KOLESNICHENKO Oleksandr, Doctor of Psychology, Senior Researcher, Educational and Humanitarian Institute of the NA SSU;

KOMISAROV Oleksandr, Doctor of Law, Professor, KI NGU;

KOROPATNYK Ihor, Doctor of Law, Professor, VIKNU;

KRAMARENKO Kateryna, PhD in Economics, Associate Professor, NA NGU;

KRIUKOV Oleksandr, Doctor of Technical Sciences, Professor, NA NGU;

LARIONOV Stanislav, PhD in Psychology, Associate Professor, NA NGU;

MASLII Nataliia, Doctor of Economics, Professor, I. I. Mechnikov Odesa National University;

MATSEHORA Yanina, Candidate of Psychology, Senior Researcher, NA NGU;

MEIKO Oleksandr, Doctor of Science in Public Administration, National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine;

MOROZOV Ihor, Candidate of Military Sciences, Senior Researcher, NA NGU;

MOROZOV Oleksandr, Doctor of Technical Sciences, Professor, The National Defense University of Ukraine;

NAKISKO Oleksandr, PhD in Economics, Associate Professor, State Biotechnology University;

NAUMENKO Mariia, Doctor of Philosophy in Economics, Associate Professor, NA NGU;

OVCHARENKO Viacheslav, Doctor of Military Sciences, Professor, KI NGU;

OSYPENKO Stanislav, PhD in Economics, Associate Professor, NA NGU;

OKHRIMENKO Ivan, Doctor of Law, Professor, National Academy of Internal Affairs;

PAVLENKO Serhii, Candidate of Military Sciences, Associate Professor, NA NGU;

PAVLOV Dmytro, Doctor of Law, Professor, Institute of Parole of Ukraine of Taras Shevchenko National University of Kyiv;

PASICHNIK Volodymyr, Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, NA NGU;

PASHCHENKO Viktor, Candidate of Technical Sciences, NA NGU;

PRYKHODKO Ihor, Doctor of Psychology, Professor, NA NGU;

RADIONOV Hennadii, Candidate of Military Sciences, NA NGU;

SEMENCHENKO Andrii, Doctor of Science in Public Administration, Professor, NCCIR;

SOBAKAR Andrii, Doctor of Law, Professor, DSUIA;

SPORYSHEV Kostiantyn, Candidate of Technical Sciences, Associate Professor, NA NGU;

TIMCHENKO Oleksandr, Doctor of Psychology, Professor, National University of Civil Defense;

TROBIUK Volodymyr, Candidate of Military Sciences, Associate Professor, NA NGU;

TOUMI Marzena, Doctor of Law, Professor, Institute of Law, University of Military Studies (Warsaw, Poland);

CHEKHOVSKA Mariia, Doctor of Economics, Professor, National Academy of the Security Service of Ukraine;

SHYROBOKOV Yurii, Doctor of Psychology, Associate Professor, Ivan Kozhedub Kharkiv National Air Force University;

JUGOSLAV Achkoski, Ph.D. in Computer Science, Professor, Military Academy "General Mihailo Apostolski" (Skopje Republic of Macedonia);

YAKOVLEV Maksym, Doctor of Technical Sciences, Professor, Central scientific research institute of armament and military equipment of the armed forces of Ukraine;

MEDVID Yulia, Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, NA NGU (Executive Secretary).

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

БСЛАЙ Сергій Вікторович, д-р наук з держ. упр., професор, НА НГУ (*голова редакційної колегії*);

БАТЮК Олег Володимирович, д-р юрид. наук, доцент, Волинський національний університет імені Лесі Українки;

БАЦАМУТ Володимир Миколайович, д-р військ. наук, професор, НА НГУ;

БІЛЕНКО Олександр Іванович, д-р техн. наук, професор, НА НГУ;

БОНДАРЕНКО Олександр Геннадійович, д-р наук з держ. упр., доцент, НА НГУ;

БРИТЧЕНКО Ігор Геннадійович, д-р екон. наук, професор, Вищий навчальний заклад страхування і фінансів, Софія, Болгарія;

ДОВГАНЬ Валерій Іванович, д-р наук з держ. упр., професор, НА ДПСУ;

ЄВСЄЄВ Вадим Олександрович, канд. військ. наук, доцент, НА НГУ;

ЄВТУШЕНКО Ігор Володимирович, канд. юрид. наук, ПШОК;

ЄМАНОВ Владислав Вікторович, д-р наук з держ. упр., старший науковий співробітник, НА НГУ;

ЖЕГУС Олена Валентинівна, д-р екон. наук, професор, Державний біотехнологічний університет;

ЗУЗЯК Януш, д-р військ. наук, Ченстоховський університет (Ченстохова Сілезького воєводства, Польща);

ІОХОВ Олександр Юрійович, д-р техн. наук, професор, НА НГУ;

КАЙДАЛОВ Руслан Олегович, д-р техн. наук, професор, НА НГУ;

КОБЗАР Олександр Федорович, д-р юрид. наук, професор, КІ НГУ;

КОВАЛЕНКО Микола Миколайович, д-р наук з держ. упр., професор, Інститут державного управління ХНУ імені В. Н. Каразіна;

КОЛЕСНІЧЕНКО Олександр Сергійович, д-р психол. наук, старший науковий співробітник, Навчально-гуманітарний інститут НА СБУ;

КОМІСАРОВ Олександр Геннадійович, д-р юрид. наук, професор, КІ НГУ;

КОРОПАТНИК Ігор Михайлович, д-р юрид. наук, професор, ВІКНУ;

КРАМАРЕНКО Катерина Миколаївна, канд. екон. наук, доцент, НА НГУ;

КРЮКОВ Олександр Михайлович, д-р техн. наук, професор, НА НГУ;

ЛАРІОНОВ Станіслав Олександрович, канд. психол. наук, доцент, НА НГУ;

МАСЛІЙ Наталя Дмитрівна, д-р екон. наук, професор, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова;

МАЦЕГОРА Яніна Володимирівна, канд. психол. наук, старший науковий співробітник, НА НГУ;

МЕЙКО Олександр Васильович, д-р наук з держ. упр., НА ДПСУ;

МОРОЗОВ Ігор Євгенович, канд. військ. наук, старший дослідник, НА НГУ;

МОРОЗОВ Олександр Олександрович, д-р техн. наук, професор, Національний університет оборони України;

НАКІСЬКО Олександр Вікторович, канд. екон. наук, доцент, Державний біотехнологічний університет;

НАУМЕНКО Марія Олексіївна, д-р філософії екон. напрямку, доцент, НА НГУ;

ОВЧАРЕНКО Вячеслав Володимирович, д-р військ. наук, професор, КІ НГУ;

ОСИПЕНКО Станіслав Миколайович, канд. екон. наук, доцент, НА НГУ;

ОХРИМЕНКО Іван Миколайович, д-р юрид. наук, професор, НАВС;

ПАВЛЕНКО Сергій Олександрович, канд. військ. наук, доцент, НА НГУ;

ПАВЛОВ Дмитро Миколайович, д-р юрид. наук, професор, Інститут УДО України КНУ імені Тараса Шевченка;

ПАСІЧНИК Володимир Іванович, канд. психол. наук, доцент, НА НГУ;

ПАЩЕНКО Віктор Володимирович, канд. техн. наук, НА НГУ;

ПРИХОДЬКО Ігор Іванович, д-р психол. наук, професор, НА НГУ;

РАДІОНОВ Геннадій Олександрович, канд. військ. наук, НА НГУ;

СЕМЕНЧЕНКО Андрій Іванович, д-р наук з держ. упр., професор, НКРЗІ;

СОБАКАРЬ Андрій Олексійович, д-р юрид. наук, професор ДДУВС;

СПОРИШЕВ Костянтин Олександрович, канд. техн. наук, доцент, НА НГУ;

ТІМЧЕНКО Олександр Володимирович, д-р психол. наук, професор НУ ЦЗУ;

ТРОБЮК Володимир Іванович, канд. військ. наук, доцент, НА НГУ;

ТОУМІ Маржена, д-р юрид. наук, професор, Інститут права Університету військових досліджень (Варшава, Польща);

ЧЕХОВСЬКА Марія Миколаївна, д-р екон. наук, професор, НА СБУ;

ШИРОБОКОВ Юрій Миколайович, д-р психол. наук, доцент, ХНУПС імені Івана Кожедуба;

ЮГОСЛАВ Ачкоський, Ph.D з комп'ютерних наук, професор, Військова академія «Генерал Михайло Апостольський» (Скоп'є, Македонія);

ЯКОВЛЕВ Максим Юрійович, д-р техн. наук, професор, ЦНДІ ОБТ;

МЕДВІДЬ Юлія Іванівна, канд. пед. наук, старший дослідник, НА НГУ (*відповідальний секретар*)

CONTENTS

Baratiuk V., Lazorenko O., Korchev V.

Recommendations to the head of the state border guard unit on the organization of combating enemy sabotage and reconnaissance groups 8

Bielai S., Mynko O.

Problem issues of training specialists of the commanding and headquarters staff officers of tactical level units of the National Guard of Ukraine in the professional education system 15

Bilenko O., Hotsa R.

Indicators and criteria for acoustic concealment during fire missions 20

Verbovenko O.

Rationale for the need to improve the mechanism of state regulation of military education in the Armed Forces of Ukraine 26

Zhuravel V., Burbela S., Yurchak Yu.

Relevance of countering the negative information and psychological impact on the personnel of a state border guard agency in wartime 32

Zalozh V., Karasov D.

Analysis of factors influencing the choice of the model for the application of forces and means of a border guard detachment as part of the defense forces in repelling an armed invasion 37

Kyrylenko V., Burnatnyi V.

The analysis of negative influence factors for the implementation of operational and serviceactivities in the areas of the state border with an aggravated military-political situation 47

Koval V., Sukach O., Drobot O.

Providing defence forces at the local level: budgetary and legal aspect 56

Kryvtsun V.

Improvement of the classification of remote-controlled (robotic) means (complexes) of demining .. 62

ЗМІСТ

Баратюк В. І., Лазоренко О. В., Корчев В. Б.

Рекомендації начальнику підрозділу охорони державного кордону щодо організації боротьби з диверсійно-розвідувальними групами противника 8

Бєлай С. В., Мінько О. В.

Проблемні питання підготовки фахівців командної та командно-штабної ланки для підрозділів тактичного рівня Національної гвардії України в системі професійної освіти ... 15

Біленко О. І., Гоца Р. В.

Показники і критерії акустичної прихованості виконання вогневого завдання.. 20

Вєрбовєнко О. П.

Обґрунтування необхідності вдосконалення механізму державного регулювання військової освіти у Збройних Силах України 26

Журавель В. Г., Бурбєла С. В., Юрчак Ю. М.

Актуальність протидії негативному інформаційно-психологічному впливу на особовий склад органу охорони державного кордону в умовах війни 32

Залож В. В., Карасьов Д. Л.

Аналіз чинників, які впливають на вибір моделі застосування сил і засобів прикордонного загону у складі сил оборони під час відбиття збройного вторгнення 37

Кириленко В. А., Бурнатний В. В.

Аналіз чинників, які негативно впливають на реалізацію оперативно-службової діяльності на ділянках державного кордону із загостреною воєнно-політичною обстановкою 47

Коваль В. В., Сукач О. М., Дробот О. А.

Забезпечення сил оборони на місцевому рівні: бюджетно-правовий аспект 56

Кривцун В. І.

Удосконалення класифікації дистанційно-керованих (роботизованих) засобів (комплексів) розмінування 62

CONTENTS

ЗМІСТ

Kriukov O., Mihura O.

Mathematical modeling and analysis of the technological error of the means of measuring the geometric characteristics of the firearms bores 71

Lapchuk D., Onopriienko O., Holovan O.

Justification of the forces and equipment of the National Guard of Ukraine involved in performing the tasks of protecting critical infrastructure against air targets 82

Osypenko O., Adamchuk M., Butuzov V., Titov O.

Principles of creating battalion task forces of the National Guard of Ukraine for participation in stabilization actions 89

Panchenko V., Sydorenko I.

Classification of the levels of motivation to study for cadets of higher military educational institutions 96

Pasichnyk V., Kernytskyi O., Vasyshchev V.

Problematic issues of modern practice of providing psychological assistance to personnel during combat operations and possible ways to solve them 103

Pasternak I., Salamatin O., Yakymynska L.

Genesis of the concept of "prisoner of war" in the XX–XXI centuries 111

Pashchenko V., Bilenko O.

A list of tactical and technical characteristics of combat equipment of security forces personnel, which are subject to regulation 116

Pylyp V.

Interaction between the National Guard of Ukraine and civil society institutions 128

Semchak O., Didyk V., Pavlenko S.

Development of an information-analytical subsystem for an automated tactical level control system 134

Крюков О. М., Мігура О. О.

Математичне моделювання та аналіз технологічної похибки засобу вимірювання геометричних характеристик каналів стволів вогнепальної зброї 71

Лапчук Д. І., Онопрієнко О. С., Головань О. М.

Обґрунтування сил і засобів Національної гвардії України, залучених до виконання завдань із захисту критичної інфраструктури від повітряних цілей 82

Осипенко О. Л., Адамчук М. М., Бутузов В. Ю., Тітов О. В.

Принципи створення батальйонних тактичних груп Національної гвардії України для участі у стабілізаційних діях ... 89

Панченко В. Ю., Сидоренко І. І.

Класифікація рівнів мотивації до навчання курсантів вищих військових навчальних закладів 96

Пасічник В. І., Керницький О. М., Васищев В. С.

Проблемні питання сучасної практики надання психологічної допомоги особовому складу під час ведення бойових дій і шляхи їх вирішення 103

Пастернак І. М., Саламатін О. В., Якиминська Л. В.

Гене́за поняття «військовополонений» упродовж XX–XXI століть 111

Пащенко В. В., Біленко О. І.

Перелік тактико-технічних характеристик бойового екіпірування працівників сил безпеки, які підлягають регламентації 116

Пилип В. В.

Взаємодія Національної гвардії України та інститутів громадянського суспільства..... 128

Семчак О. М., Дідик В. О., Павленко С. О.

Розвиток інформаційно-аналітичної підсистеми для автоматизованої системи тактичної ланки управління 134

CONTENTS

ЗМІСТ

Sporyshev K.

Analysis of the regulatory framework for information and analytical support of the security forces of Ukraine: aspects of public administration 142

Tytarenko O., Kriachko O.

Certain risks of mobilization draft laws and their possible impact on the military security of Ukraine 150

Fedorchuk A., Zalozh V., Bambuza D.

Requirements and methodological approaches to the training of unmanned aerial vehicle operators for the units of the state Border service of Ukraine 157

Shevtsov A.

Legal aspects of the regulation of the state of war in Ukraine 163

Our authors..... 167

Споришев К. О.

Аналіз нормативно-правової бази інформаційно-аналітичного забезпечення сил безпеки України: аспекти державного управління 142

Титаренко О. О., Крячко О. І.

Окремі ризики мобілізаційних законопроектів та їх можливий вплив на забезпечення воєнної безпеки України 150

Федорчук А. В., Залож В. В., Бамбуза Д. В.

Кваліфікаційні вимоги та методичні підходи до навчання операторів безпілотних літальних апаратів для підрозділів Державної прикордонної служби України 157

Шевцов А. Л.

Правові аспекти врегулювання стану війни в Україні 163

Наші автори..... 167

Adamchuk Maksym – Candidate of Military Sciences, Associate Professor, Head of Command, Control and Logistics Department of the National Academy of the National Guard of Ukraine (pp. 89–95)

Bambuza Denys – First Deputy Commandant, 3rd Border Guard Rapid Reaction Force Commandant's Office – Chief of Staff, 15th Mobile Border Guard Detachment (pp. 157–162)

Baratiuk Vasyly – Candidate of Military Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Border Service Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine (pp. 8–14)

Bielai Serhii – Doctor of sciences in public administration, Professor, deputy Head of the educational and scientific center for the organization of the educational process – head of the scientific and methodical department of the National Academy of the National Guard of Ukraine (pp. 15–19)

Bilenko Oleksandr – Doctor of Technical Sciences, Professor, Professor of the Department of Management and Logistics of the National Academy of the National Guard of Ukraine (pp. 20–25, pp. 116–127)

Burbela Serhii – Candidate of Military Sciences, Associate Professor of the Department of General Military Disciplines at the Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine (pp. 32–36)

Burnatnyi Vitalii – First Deputy of the Commandant of the Border Guard Commandant's Office of Rapid Response Fire Support – Chief of Staff of the 15th Mobile Border Guard Detachment (pp. 47–55)

Butuzov Vitalii – Adjunct of the National Academy of the National Guard of Ukraine (pp. 89–95)

Drobot Olga – Candidate of Technical sciences, Associate Professor, Senior Researcher at the State Research Institute for Testing and Certification of Weapons and Military Equipment (pp. 56–61)

Didyk Valentyn – Senior Researcher at the Research Department of Development and Application of Combat Gear Complexes for the Air Assault Forces, Military Intelligence of the Ground Forces, and the Marine Corps of the Armed Forces of Ukraine at the Scientific Center of the Military Academy (Odesa) (pp. 134–141)

Fedorchuk Anatolii – Candidate of Military Sciences, Chair of National Security and Management Department, National Academy of the State Border Service of Ukraine (pp. 157–162)

Hotsa Rostyslav – Head of the Group for Prevention and Suppression of Criminal and Other Offenses of the Vinnytsia Zonal Department of the Military Law Enforcement Service (pp. 20–25)

Holovan Oleh – Candidate of Military Sciences, Associate Professor, Head of the State Security Department of the National Academy of the National Guard of Ukraine (pp. 82–88)

Karasov Dmytro – Senior Lecturer of the Department of National Security and Management at the Faculty of Management Training of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine (pp. 37–46)

Kernytskyi Oleksandr – Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Personnel Management of the National Academy of the National Guard of Ukraine (pp. 103–110)

Koval Vitalii – Candidate of Technical sciences, Associate Professor, Junior Researcher at the State Research Institute for testing and certification of weapons and military equipment (pp. 56–61)

Korchev Volodymyr – Candidate of Military Sciences, Senior Research Officer, senior researcher of the scientific and organizational department Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine (pp. 8–14)

Kriukov Oleksandr – Doctor of Technical Sciences, Professor, Professor of the Department of Management and Logistics of the National Academy of the National Guard of Ukraine (pp. 71–81)

Kriachko Oleksandr – Head of the Research Laboratory for Troop Training of the Kyiv Institute of the National Guard of Ukraine (pp. 150–156)

Kryvtsun Volodymyr – Candidate of Technical Sciences, Senior Researcher, Doctoral Student of the National Academy of Land Forces named after Hetman Petro Sahaidachny (pp. 62–70)

Kyrylenko Volodymyr – Honoured Worker of Science and Technology of Ukraine, Doctor of Military Sciences, Professor, Head of the Department of Higher Education in the Armed Forces of Ukraine of the Military Education Department of the Central Directorate of Military Education of the General Staff of the Armed Forces of Ukraine (pp. 47–55)

Lapchuk Dmytro – Lecturer at the Department of the State Security Department of the National Academy of the National Guard of Ukraine (pp. 82–88)

Lazorenko Oleksandr – Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, Deputy head of the Faculty for Operational and Service Activities in Educational and Methodological Work Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine (pp. 8–14)

Mihura Oleksii – Adjunct of the National Academy of the National Guard of Ukraine (pp. 71–81)

Myenko Oleksandr – PhD in state security, Head of the department of professional training of the National Academy of the National Guard of Ukraine (pp. 15–19)

Onopriyenko Oleksandr – PhD, Deputy Head of the State Security Department of the National Academy of the National Guard of Ukraine (pp. 82–88)

Osypenko Oleksii – Deputy Commander of the National Guard of Ukraine (pp. 89–95)

Panchenko Vitalii – Candidate of Military Sciences, Associate Professor, deputy head of the retraining and advanced training center for educational work – head of the training part of the National Academy of the National Guard of Ukraine (pp. 96–102)

Pasichnyk Volodymyr – Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Personnel Management of the National Academy of the National Guard of Ukraine (pp. 103–110)

Pasternak Ihor – Candidate of Juridical Sciences, Professor of the Department of Food and Material Supply of the Military Academy (Odesa) (pp. 111–115)

Pashchenko Viktor – Candidate of Technical Sciences, Doctoral Student of Doctoral Studies and Adjuncts of the National Academy of the National Guard of Ukraine (pp. 116–127)

Pavlenko Serhii – Candidate of Military Sciences, Associate Professor, deputy head of the Department of Logistics of Units at the National Academy of the National Guard of Ukraine (pp. 134–141)

Pylyp Victoria – Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor of Department of Administrative, Financial and Information Law Uzhhorod National University (pp. 128–133)

Salamatin Oleksandr – Judge of Mykolaiv Regional Court (pp. 111–115)

Semchak Oleksandr – Ph.D, Associate Professor at the Department of Management of Military Intelligence Units and Special Operations Forces of the Military Academy (Odesa) (pp. 134–141)

Shevtsov Anatolii – Candidate of Sciences in Public Administration, Professor of the Department of General Military Disciplines of the Military Law Institute of Yaroslav Mudryi National Law University (pp. 163–166)

Sporyshev Kostiantyn – Candidate of Technical Sciences, Associate Professor, Doctoral Student of Doctoral Studies and Adjuncts of the National Academy of the National Guard of Ukraine (pp. 142–149)

Sukach Olena – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Marketing, Finance, Banking and Insurance, Rauf Ablyazov East European University (pp. 56–61)

Sydorenko Iryna – Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Fundamental Disciplines of the National Academy of the National Guard of Ukraine (pp. 96–102)

Tytarenko Oleksii – Doctor of Juridical Sciences, Associate Professor, Researcher at the Research Laboratory for Troop Training of the Kyiv Institute of the National Guard of Ukraine (pp. 150–156)

Titov Oleg – Head of the Training of Command and Control Bodies Planning, Implementation of Experience and Training of Command and Control Bodies Division, Department of Professional Training of the Main Directorate of the National Guard of Ukraine (pp. 89–95)

Vasyshech Volodymyr – Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Personnel Management of the National Academy of the National Guard of Ukraine (pp. 103–110)

Verbovenko Oleksandr – Chief of the Central Directorate of Military Education of the General Staff of the Armed Forces of Ukraine (pp. 26–31)

Yurchak Yurii – Lecturer at the Department of General Military Disciplines of the Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine (pp. 32–36)

Yakymynska Liubov – Candidate of Historical Sciences, Lecturer at the Department of Food and Material Supply of the Military Academy (Odesa) (pp. 111–115)

Zalozh Viktor – Candidate of Military Sciences, Associate Professor, Associate Professor of National Security and Management Department, National Academy of the State Border Service of Ukraine (pp. 37–46, pp. 157–162)

Zhuravel Vitalii – Candidate of Military Sciences, Associate Professor, Chief of the Department of General Military Disciplines at the Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine (pp. 32–36)

Адамчук Максим Миколайович – кандидат військових наук, доцент, начальник кафедри управління та логістики Національної академії Національної гвардії України (с. 89–95)

Бамбуза Денис Васильович – перший заступник коменданта 3 прикордонної комендатури швидкого реагування – начальник штабу 15 мобільного прикордонного загону (с. 157–162)

Баратюк Василь Іванович – кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри прикордонної служби Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (с. 8–14)

Бєлай Сергій Вікторович – доктор наук з державного управління, професор, заступник начальника навчально-наукового центру організації освітнього процесу – начальник науково-методичного відділу Національної академії Національної гвардії України (с. 15–19)

Біленко Олександр Іванович – доктор технічних наук, професор, професор кафедри управління та логістики Національної академії Національної гвардії України (с. 20–25, с. 116–127)

Бурбела Сергій Валерійович – кандидат військових наук, доцент кафедри загальновійськових дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (с. 32–36)

Бурнатний Віталій Валентинович – перший заступник коменданта прикордонної комендатури швидкого реагування вогневої підтримки – начальник штабу 15 мобільного прикордонного загону (с. 47–55)

Бутузов Віталій Юрійович – ад'юнкт Національної академії Національної гвардії України (с. 89–95)

Васищев Володимир Сергійович – кандидат педагогічних наук, доцент, начальник кафедри організації роботи з персоналом оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України (с. 103–110)

Вербовенко Олександр Павлович – начальник Центрального управління військової освіти Генерального штабу Збройних Сил України (с. 26–31)

Головань Олег Михайлович – кандидат військових наук, доцент, начальник кафедри забезпечення державної безпеки Національної академії Національної гвардії України (с. 82–88)

Гоца Ростислав Віталійович – начальник групи запобігання і профілактики кримінальних та інших правопорушень Вінницького зонального відділу Військової служби правопорядку (с. 20–25)

Дідик Валентин Олександрович – старший науковий співробітник науково-дослідного відділу проблем розвитку та застосування комплексів бойового екіпірування військовослужбовців Десантно-штурмових військ, військової розвідки Сухопутних військ та Морської піхоти Збройних Сил України наукового центру Військової академії (м. Одеса) (с. 134–141)

Дробот Ольга Анатоліївна – кандидат технічних наук, доцент, старший науковий співробітник Державного НДІ випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки (с. 56–61)

Журавель Віталій Григорович – кандидат військових наук, доцент, начальник кафедри загальновійськових дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (с. 32–36)

Залож Віктор Вікторович – кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри національної безпеки та управління кадрів Національної академії Державної прикордонної служби України (с. 37–46, с. 157–162)

Карасьов Дмитро Леонідович – старший викладач кафедри національної безпеки та управління Національної академії Державної прикордонної служби України (с. 37–46)

Керницький Олександр Михайлович – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри організації роботи з персоналом Національної академії Національної гвардії України (с. 103–110)

Кириленко Володимир Анатолійович – заслужений діяч науки і техніки України, доктор військових наук, професор, начальник відділу організації вищої освіти у Збройних Силах України управління організації військової освіти у ЗСУ Центрального управління військової освіти Генерального штабу Збройних Сил України (с. 47–55)

Коваль Віталій Володимирович – кандидат технічних наук, доцент, молодший науковий співробітник Державного НДІ випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки (с. 56–61)

Корчев Володимир Борисович – кандидат військових наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник науково-організаційного відділу Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (с. 8–14)

Кривцун Володимир Іванович – кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, докторант Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (с. 62–70)

Крюков Олександр Михайлович – доктор технічних наук, професор, професор кафедри управління та логістики Національної академії Національної гвардії України (с. 71–81)

Крячко Олександр Іванович – начальник науково-дослідної лабораторії з підготовки військ Київського інституту Національної гвардії України (с. 150–156)

Лазоренко Олександр Васильович – кандидат психологічних наук, доцент, заступник начальника факультету забезпечення оперативно-службової діяльності з навчально-методичної роботи Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (с. 8–14)

Лапчук Дмитро Ігорович – викладач кафедри забезпечення державної безпеки Національної академії Національної гвардії України (с. 82–88)

Мігура Олексій Олександрович – ад'юнкт Національної академії Національної гвардії України (с. 71–81)

Минько Олександр Володимирович – доктор філософії з державної безпеки, начальник кафедри професійної підготовки Національної академії Національної гвардії України (с. 15–19)

Онопрієнко Олександр Сергійович – доктор філософії, заступник начальника кафедри забезпечення державної безпеки Національної академії Національної гвардії України (с. 82–88)

Осипенко Олексій Леонідович – заступник командувача Національної гвардії України (с. 89–95)

Павленко Сергій Олександрович – кандидат військових наук, доцент, заступник начальника кафедри логістики підрозділів Національної академії Національної гвардії України (с. 134–141)

Панченко Віталій Юрійович – кандидат військових наук, доцент, заступник начальника центру перепідготовки та підвищення кваліфікації з навчальної роботи – начальник навчальної частини Національної академії Національної гвардії України (с. 96–102)

Пасічник Володимир Іванович – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри організації роботи з персоналом Національної академії Національної гвардії України (с. 103–110)

Пастернак Ігор Миколайович – кандидат юридичних наук, професор кафедри продовольчого та речового забезпечення Військової академії (м. Одеса) (с. 111–115)

Пащенко Віктор Володимирович – кандидат технічних наук, докторант Національної академії Національної гвардії України (с. 116–127)

Пилип Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права Ужгородського національного університету (с. 128–133)

Саламатін Олександр Вікторович – суддя Миколаївського обласного суду (с. 111–115)

Семчак Олександр Миколайович – доктор філософії, доцент кафедри управління діями підрозділів військової розвідки та Сил спеціальних операцій Військової академії (м. Одеса) (с. 134–141)

Сидоренко Ірина Ігорівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фундаментальних дисциплін Національної академії Національної гвардії України (с. 96–102)

Споришев Костянтин Олександрович – кандидат технічних наук, доцент, докторант Національної академії Національної гвардії України (с. 142–149)

Сукач Олена Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри маркетингу, фінансів, банківської справи та страхування Східноєвропейського університету імені Рауфа Аблязова (с. 56–61)

Тітов Олег Валерійович – начальник відділу підготовки органів управління управління планування, впровадження досвіду та підготовки органів управління департаменту професійної підготовки Головного управління Національної гвардії України (с. 89–95)

Титаренко Олексій Олексійович – доктор юридичних наук, доцент, науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з підготовки військ Київського інституту Національної гвардії України (с. 150–156)

Федорчук Анатолій Вікторович – кандидат військових наук, начальник кафедри національної безпеки та управління Національної академії Державної прикордонної служби України (с. 157–162)

Шевцов Анатолій Леонідович – кандидат наук з державного управління, професор кафедри загальновійськових дисциплін Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (с. 163–166)

Юрчак Юрій Миколайович – викладач кафедри загальновійськових дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (с. 32–36)

Якиминська Любов Вікторівна – кандидат історичних наук, викладач кафедри продовольчого та речового забезпечення Військової академії (м. Одеса) (с. 111–115)

Scientific research

ЧЕСТЬ І ЗАКОН
HONOR AND LAW

Quarterly scientific journal

№ 1 (88)/2024

Responsible for the issue *S. Bielai*

Editors: *T. Vasylchenko, V. Butenko,
Ya. Kholodenko*

Computer assembly and layout:
A. Teplova, Yu. Medvid

Format 60×90/8. Approx. printed page 20,0.
Edition of 60 copies. In. № 148

Publisher and manufacturer – National Academy of the National Guard of Ukraine
Address: 3, Maidan Zakhystnykiv Ukrainy, Kharkiv, 61001.
Certificate of the publishing entity DK № 4794 dated 24.11.2014

Наукове видання

ЧЕСТЬ І ЗАКОН

Щоквартальний науковий журнал

№ 1 (88)/2024

Відповідальний за випуск *С. В. Бєлай*

Редактори: *Т. І. Васильченко, В. В. Бутенко,
Я. М. Холоденко*

Комп'ютерне складання і верстання:
А. О. Теплова, Ю. І. Медвідь

Формат 60×90¹/₈. Ум. друк. арк. 20,0.
Тираж 60 прим. Зам. № 148

Видавець і виготовлювач – Національна академія Національної гвардії України
Адреса: майдан Захисників України, 3, м. Харків, 61001.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4794 від 24.11.2014 р.

О. П. Вербовенко

ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Розглянуто особливості державного регулювання військової освіти тактичної ланки управління Збройних Сил України в умовах загострення воєнно-політичної обстановки. Розкрито нормативно-правове забезпечення реалізації управлінських впливів на забезпечення якості військової освіти в Україні. Проведено аналіз останніх досліджень і публікацій у специфічній сфері дослідження.

Визначено основні напрями формування і забезпечення реалізації політики з питань військової освіти, які розглядаються в контексті розмежування повноважень Департаменту військової освіти і науки Міністерства оборони України та Центрального управління військової освіти Генерального штабу Збройних Сил України.

Обґрунтовано потребу у пошуку нових, дисипативних механізмів, які спроможні забезпечити синергетичний ефект у процесі реалізації державного регулювання підготовки військових фахівців для потреб Збройних Сил України.

Ключові слова: механізми державного регулювання; система військової освіти; загрози національній безпеці; менеджмент та управління освітніми процесами.

Постановка проблеми. Всеохоплююча оборона України, реалізація стратегічного курсу України на набуття повноправного членства в Організації Північноатлантичного договору, суттєва активізація реформ, які необхідно впровадити для досягнення відповідності критеріям членства у НАТО, потребують досягнення у максимально стислі строки достатньої взаємосумісності та координації спроможностей складових сил оборони (СО) України.

Наявна потреба у досягненні високого рівня операційної сумісності, міжвідомчої взаємодії та координації дій під час планування і проведення спільних операцій за стандартами та процедурами НАТО, комплектування вмотивованим, професійним й освіченим особовим складом, поступовий перехід до професійної армії зумовлюють необхідність у науковому пошуку та застосуванні нових, науково обґрунтованих підходів до формування структури системи військової освіти, змісту навчання, пошуку механізмів державного регулювання військової освіти у Збройних Силах України (ЗСУ).

Кабінетом Міністрів України 30.12.2022 р. було внесено зміни до Постанови Кабміну України від 15.12.1997 р. № 1410 «Про створення єдиної системи військової освіти» [1]. У результаті було затверджено Концепцію трансформації системи військової освіти, в якій окреслено наявні проблеми, основні завдання та структуру системи військової освіти, передбачено реалізацію вичерпного переліку завдань і заходів на період до 2032 р. та заходи контролю за їх виконанням.

Прийняття цієї Постанови є продовженням системної роботи щодо імплементації стандартів НАТО у національне законодавство та нормативно-правові акти для забезпечення якісної трансформації системи військової освіти, досягнення відповідності критеріям повноправного членства в Організації Північноатлантичного договору, що зумовлює потребу у розвитку відповідного державного регулювання.

Разом із тим США та інші країни-партнери дуже ретельно вивчають досвід реального поля бою, часто просто шляхом перенесення тих самих умов на учбові полігони [2, 3]. Цей процес триває постійно. Військові процеси, що відбуваються сьогодні на фронтах в Україні, змушують американську армію переосмислювати поточну реальність. Зазначене підтверджує факт унікальності досвіду, якого набувають Збройні Сили України, та виявляє потребу у гнучкій зміні підготовки військових фахівців з урахуванням умов нового театру воєнних дій та дій противника, які постійно біфуркують, і спонукає робити свої висновки на підґрунті проведення наукових досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізу сучасного менеджменту у воєнній сфері діяльності приділено увагу у великій кількості наукових праць. Так, у монографії [4] розкрито підходи до вдосконалення оборонного менеджменту та шляхи наближення його до стандартів НАТО, обґрунтовано методичні та практичні рекомендації. Концептуальні погляди на тенденції та перспективи розвитку професійної військової освіти з урахуванням досвіду провідних країн-членів НАТО викладено у монографії [5]. У ній головну увагу сконцентровано на питанні формування політики військової освіти у контексті аналізу сучасного глобального середовища безпеки, завдань сектору безпеки і оборони України. У монографії [6] розроблено методологічний інструментарій

забезпечення воєнної безпеки на засадах використання військових і невійськових сил та засобів сектору безпеки і оборони.

Проте питання пошуку інструментальних засобів управлінського впливу на суб'єкти забезпечення ефективної підготовки військових фахівців, державного регулювання військової освіти у ЗСУ на засадах прогнозування загроз воєнного характеру національній безпеці України та потреб щодо їх нейтралізації у відомій літературі не розкрито.

Мета статті – обґрунтування необхідності розроблення інструментальних засобів, використання яких дає можливість удосконалити механізм державного регулювання військовою освітою тактичної ланки управління Збройних Сил України в умовах загострення воєнно-політичної обстановки.

Виклад основного матеріалу. Законом України «Про національну безпеку України» та Стратегією національної безпеки України визначено основні завдання складових сектору безпеки і оборони України (СБОУ) у сферах оборони і забезпечення безпеки держави. Аналізуючи зазначені та деякі інші нормативні документи, можна зробити висновок, що сили безпеки і оборони мають бути здатними до ведення бойових дій різної інтенсивності та масштабів, ефективно протидіяти противнику на (в) усіх просторових та інших площинах (наприклад, кіберпросторі). Водночас обмеженість держави у ресурсах обумовлює необхідність раціонального використання наявних СО та відповідного визначення їм завдань, організації управління ними і достатнього ресурсного, інформаційно-аналітичного, правового та інших видів забезпечення.

У контексті зазначеного доцільно погодитися з авторами праці [4], які запропонували використання інтегрованого потенціалу протидії загрозам воєнного характеру, – сформований раціональний склад сил і засобів СБОУ та визначені їх необхідні спроможності, реалізацію яких планується здійснити за єдиним замислом для деескалації виявлених (прогнозованих) загроз воєнного характеру у межах виділених державою та недержавними організаціями ресурсів.

З огляду на сферу дослідження є потреба у декларуванні відомого факту, що військова освіта – це основа для формування людського потенціалу, який, зі свого боку, є складовою інтегрованого потенціалу протидії загрозам воєнного характеру.

Наявна об'єктивна потреба у забезпеченні готовності СО до надання відсічі збройній агресії проти України обумовила необхідність виконання завдань щодо пошуку нових, дисипативних механізмів, які спроможні забезпечити синергетичний ефект у процесі реалізації державного регулювання підготовки військових фахівців для потреб ЗСУ.

Механізми реалізації менеджменту та управління освітніми процесами у воєнній сфері, що базувалися в основному на використанні емпіричних даних, уже не відповідають вимогам сьогодення. Використання противником гібридних способів ведення війни, динамізм у зміні тактики ведення війни, відсутність прикладів, відомих аналогів стали поштовхом для пошуку нових, науково обґрунтованих концепцій, реалізація яких ґрунтується на адаптації системи військової освіти до прогнозованих потреб, що гарантовано забезпечать ефективну протидію (нейтралізацію) загрозам національній безпеці України.

У контексті зазначеного, аналізуючи наявні підходи до реалізації менеджменту щодо планувальних заходів, доцільно звернути увагу (як ілюстративний приклад) на загальний алгоритм оборонного менеджменту та оборонного планування [5]. Запропонований порядок реалізації алгоритму загалом розкриває сутність досягнення специфічних цілей моделювання, а саме це:

- оцінювання середовища безпеки держави;
- визначення ресурсних потреб сил оборони;
- оцінювання ризиків;
- формування перспективної моделі структури сил оборони ЗСУ;
- розроблення програмних документів;
- реалізація моніторингу та контролю (оцінювання ефективності рішень);
- реалізація коригувальних заходів;
- розроблення концептуальних (доктринальних), програмних та бюджетних документів.

Доцільно зазначити, що один із основних етапів під час реалізації запропонованого алгоритму – це організація та забезпечення кадрами. Саме це є одним із ключових факторів для досягнення заданих значень показників ефективності реалізації, наприклад, оборонного планування.

Логічно зробити висновок, що реалізація процесу організації та забезпечення кадрами має пряму залежність від визначення цілей діяльності організації на найближчу та віддалену перспективи через оцінювання її спроможності та забезпечення необхідними ресурсами, у тому числі й кадровим потенціалом.

Зі свого боку, якість процесу організації кадрового забезпечення має залежність від якості реалізації процесів відбору, навчання та розвитку персоналу, його мотивації, розвитку лідерських

якостей та їх коригування на шляху до досягнення визначеної мети, комплектації з урахуванням результатів прогнозування перспектив забезпечення ефективної діяльності СО та прогнозування кадрових потреб для реалізації протидії (нейтралізації) загрозам національній безпеці України.

Для розкриття фізичної сутності механізму державного регулювання військової освіти доцільно зауважити, що він реалізується на засадах функціонального (управлінського) впливу на організаційну систему, що забезпечує певний стан її структури (переведення в інший стан) відповідно до об'єктивних потреб (закономірностей) забезпечення ефективної підготовки військових фахівців з урахуванням прогнозованих загроз національній безпеці України. У зв'язку з цим є потреба у розробленні відповідних вимірних інструментальних засобів та методичного апарату, використання якого дає можливість ефективно реалізовувати державне регулювання військової освіти у Збройних Силах України.

Водночас першим реалізованим кроком на шляху формування (удосконалення існуючого) механізму державного регулювання військової освіти став розподіл основних повноважень між органами управління: Міністерством оборони України (Міноборони), Генеральним штабом Збройних Сил України (ГШ ЗСУ) та органами військового управління (ОВУ), яким підпорядковані вищі військові навчальні заклади (ВВНЗ) та військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти (ВНП ЗВО) [7].

Так, відповідно до чинного законодавства Міноборони України формує державну політику з питань освіти у воєнній сфері, розробляє законодавчі акти з питань військової освіти.

Генеральний штаб ЗСУ є головним органом військового управління, координації і контролю за виконанням завдань у Збройних Силах України з питань освіти у воєнній сфері, здійснює аналіз та контроль рівня підготовки військових фахівців.

Безпосереднє керівництво підпорядкованими ВВНЗ та ВНП ЗВО, організацію і всебічне забезпечення якісної підготовки військових фахівців здійснюють органи військового управління, яким підпорядковані ВВНЗ та ВНП ЗВО.

У структурі ГШ ЗСУ для збалансованості системи управління військовою освітою та оперативності прийняття управлінських рішень, реалізації управлінських впливів на об'єкти управління та ефективного досягнення поставлених цілей створено Центральне управління військової освіти. Серед основних його завдань є такі: своєчасне приведення змісту навчання відповідно до сучасних потреб військ (внесення змін у навчальні плани та програми) і необхідності формування нових професійних компетентностей офіцерів та координація діяльності щодо фінансування і забезпечення необхідними озброєнням і військовою технікою (ОВТ) та матеріальними засобами для навчання.

Основні напрями формування і забезпечення реалізації політики з питань військової освіти доцільно розглядати в контексті розмежування повноважень Департаменту військової освіти і науки Міністерства оборони України (ДВОН) та Центрального управління військової освіти Генерального штабу Збройних Сил України (ЦУВО), що подано у табл. 1.

Таблиця 1 – Зведена таблиця основних повноважень Департаменту військової освіти і науки Міністерства оборони України та Центрального управління військової освіти Генерального штабу Збройних Сил України і результатів їхньої співпраці

№ пор.	ДВОН	ЦУВО	Результат
1	Здійснює підготовку пропозицій щодо визначення обсягів державного замовлення на підготовку військових фахівців, науково-педагогічних і наукових працівників, підвищення кваліфікації та перепідготовку персоналу для потреб Міноборони, ЗСУ, Держспецтрансформу з урахуванням потреб складових сил оборони	Організовує роботу щодо визначення потреби у підготовці військових фахівців з вищою освітою за всіма рівнями військової освіти для комплектування посад офіцерського складу. Організовує роботу щодо розроблення (уточнення) переліку спеціалізацій для визначення потреби на підготовку військових фахівців ЗСУ з вищою освітою. Розробляє проект переліку замовників на підготовку військових фахівців з вищою освітою на всіх рівнях військової освіти у ВВНЗ та ВНП ЗВО	Потреби у підготовці військових фахівців з вищою освітою стратегічного, оперативного та тактичного рівнів військової освіти. Затверджені наказом ГШ ЗСУ перелік спеціальностей та відповідний перелік замовників

Продовження таблиці 1

№ пор.	ДВОН	ЦУВО	Результат
2	<p>Сприяння та участь у проведенні ліцензування освітньої діяльності, що провадиться ВВНЗ, ВНП ЗВО, закладами фахової передвищої військової освіти (ЗФПВО), національними університетами (НУ).</p> <p>Здійснення спільно з Міноборони та Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти контролю за дотриманням вимог щодо якості підготовки військових фахівців, ліцеїстів військових ліцеїв (ВЛ) та ліцеїв з посиленою військово-фізичною підготовкою</p>	<p>Забезпечує взаємодію структурних підрозділів ГШ з іншими ОВУ та замовниками з питань організації та забезпечення якісної підготовки військових фахівців у ВВНЗ та ВНП ЗВО.</p> <p>Аналізує відповідність виконання ліцензійних умов провадження освітньої діяльності у ВВНЗ та ВНП ЗВО щодо кадрового та технологічного забезпечення.</p> <p>Організовує перегляд, внесення змін та уточнень в освітні програми підготовки військових фахівців відповідно до завдань та перспектив розвитку ЗСУ, аналізу бойового досвіду та службової діяльності випускників.</p> <p>Упровадження в освітній процес та підготовку військових фахівців у ВВНЗ та ВНП ЗВО міжнародних стандартів та процедур, прийнятих у державах-членах НАТО.</p> <p>Установлення особливих вимог до підготовки науково-педагогічних і наукових працівників в ад'юнктурі (аспірантурі) та докторантурі ВВНЗ, ВНП ЗВО, НУ</p>	<p>План відбору кандидатів для вступу до ад'юнктури і докторантури ВВНЗ, ВНП ЗВО та НУ.</p> <p>Узгодження освітньо-наукових програм підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.</p> <p>Аналіз актуальності та відповідності потребам військ тематик дисертаційних досліджень для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та наукового ступеня доктора наук з урахуванням досвіду застосування та перспектив розвитку ЗСУ</p>
3	<p>Визначення у межах повноважень, передбачених законом, порядку та особливих вимог щодо практичної підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації військових фахівців, зокрема іноземних, а також разом з Міноборони – порядку підготовки громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу.</p> <p>Визначення порядку направлення на навчання, строків, послідовності та періодичності проведення підготовки (перепідготовки, підвищення кваліфікації) осіб офіцерського складу</p>	<p>Супроводження розроблення (коригування) і погодження освітніх програм курсів професійної військової освіти на всіх рівнях військової освіти та навчальних план-програм курсів підвищення кваліфікації у ВВНЗ та ВНП ЗВО.</p> <p>Супроводження підготовки військових фахівців для доукомплектування і покриття втрат ЗСУ особами офіцерського складу в особливий період.</p> <p>Контроль за проведенням навчальних зборів [практичних занять на базі військових частин (установ) ЗСУ] з громадянами України, які проходять підготовку за програмою підготовки офіцерів запасу</p>	<p>Погодження освітніх програм курсів професійної військової освіти на всіх рівнях військової освіти та навчальних план-програм курсів підвищення кваліфікації у ВВНЗ та ВНП ЗВО</p>
4	<p>Установлення особливих вимог до ВВНЗ, ВНП ЗВО, ЗФПВО, ВЛ та НУ, які належать до сфери управління Міноборони.</p> <p>Розроблення положення про ЗФПВО, погодження статутів ВВНЗ, ЗФПВО та ВЛ, які належать до сфери управління Міноборони, положень про військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти</p>	<p>Опрацювання пропозицій щодо створення, реорганізації та ліквідації ВВНЗ та ВНП ЗВО, визначення організаційно-штатних структур ВВНЗ та ВНП ЗВО, що належать до сфери управління ЗСУ.</p> <p>Подання на затвердження начальнику ГШ ЗСУ планів проведення військового (флотського) стажування (практик) курсантів (студентів).</p> <p>У встановленому порядку погодження статутів (положень) ВВНЗ та ВНП ЗВО</p>	<p>Внесення змін в організаційно-штатні структури ВВНЗ та ВНП ЗВО, що належать до сфери управління ЗСУ (реорганізація, ліквідація ВВНЗ та ВНП ЗВО).</p> <p>Контроль за військовим (флотським) стажуванням (практиками) курсантів (студентів)</p>

Отже, подана у табл. 1 інформація дає змогу розкрити квінтесенцію повноважень основних органів державного регулювання військової освіти у Збройних Силах України.

Разом із тим під час проведення неодноразових нарад керівного складу ДВОН МОУ, ЦУВО ГШ ЗСУ та ВВНЗ, ВВП (ЗВО) під керівництвом Першого заступника Міністра оборони України у 2023 р. були прийняті протокольні рішення, в яких акцентовано увагу на проблемних питаннях щодо вивчення і впровадження в освітній процес бойового досвіду, організації укомплектування (з урахуванням оперативної обстановки) об'єктів підготовки необхідними зразками ОВТ, запровадження участі у проведенні підготовки військових фахівців замовників навчання, передбачення введення до штату посад інструкторів тощо.

Необхідність вирішення окреслених та деяких інших питань зумовлює об'єктивну потребу розроблення інструментальних засобів, використання яких дає можливість формувати механізм державного регулювання військовою освітою тактичної ланки управління Збройних Сил України в умовах загострення воєнно-політичної обстановки. Квінтесенцією зазначених механізмів може бути методичне забезпечення для визначення завдань складовим системи військової освіти, вихідних даних для формування інтегрованого потенціалу системи ВВНЗ та ВВП ЗВО щодо забезпечення якісної підготовки військових фахівців, обґрунтування відповідних рекомендацій з урахуванням потреб щодо протидії (нейтралізації) виявленим (прогнозованим) загрозам воєнного характеру.

Висновки

Таким чином, з огляду на трансформацію військової освіти, яка здійснюється відповідно до Концепції трансформації системи військової освіти, що затверджена Постановою Кабінету Міністрів України, Матриці основних спроможностей сил оборони, визначеної Стратегічним оборонним бюлетенем України, який затверджений Указом Президента України [9], Порядку організації та здійснення оборонного планування у Міністерстві оборони України, Збройних Силах України та інших складових сил оборони, що затверджений наказом Міністерства оборони України [10], система військової освіти має такі функціональні складові: вища освіта, професійна військова освіта та підвищення кваліфікації.

Необхідність розроблення інструментальних засобів, використання яких дає можливість удосконалити механізм державного регулювання військовою освітою тактичної ланки управління Збройних Сил України в умовах загострення воєнно-політичної обстановки, обумовлена:

- нормативно-правовими документами стосовно організації військової освіти;
- досвідом російсько-української війни;
- відсутністю інструментальних засобів прогнозування потреб у вмотивованих, професійних й освічених військовослужбовцях для участі у заходах протидії (нейтралізації) виявленим (прогнозованим) загрозам національній безпеці України воєнного характеру.

У подальших дослідженнях доцільно звернути увагу на систематизацію набутого міжнародного досвіду щодо підготовки військовослужбовців, формування показників та критеріїв оцінювання якості їхньої підготовки.

Перелік джерел посилання

1. Про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 15.12.1997 р. № 1410 «Про створення єдиної системи військової освіти» : Постанова Кабміну України від 30.12.2022 р. № 1490. URL: <http://surl.li/qklvo> (дата звернення: 21.12.2023).

2. Армія США робить свої висновки з поля бою в Україні: на чому сконцентрувались американські військові. URL: <http://surl.li/qklvy> (дата звернення: 21.12.2023).

3. Як піхота США готується воювати проти РФ: бронекулак, бої у траншеях, прив'язні дрони та нищівний артилерійський вогонь. URL: <http://surl.li/qklwg> (дата звернення: 21.12.2023).

4. Саганюк Ф. В., Устименко О. В., Мудрак Ю. М., Павленко В. І. Оборонний менеджмент: управління процесами : монографія. Київ : АртЕк, 2021. 324 с.

5. Професійна військова освіта в Україні у сучасному безпековому середовищі : монографія / за заг. ред. Д. Вітера та В. Телелима. Київ : НУОУ, 2021. 277 с.

6. Богданович В. Ю., Романченко І. С., Свида І. Ю., Сиротенко А. М. Методологія комплексного використання військових і невійськових сил та засобів сектору безпеки і оборони для протидії сучасним загрозам воєнній безпеці України : монографія. Львів : НАСВ, 2019. 268 с.

7. Деякі питання управління вищими військовими навчальними закладами, військовими навчальними підрозділами закладів вищої освіти, закладами фахової передвищої військової освіти та військовими ліцеями : наказ Міноборони України від 08.12.2021 р. № 370. URL: <http://surl.li/qklws> (дата звернення: 21.12.2023).

8. Протокол наради керівного складу системи військової освіти від 03.08.2023 р. (м. Івано-Франківськ) : затв. Першим заступником Міноборони України 11.08.2023 р. 10 с.

9. Про Стратегічний оборонний бюлетень України : Указ Президента України від 20.08.2021 р. № 473/2021.

10. Про затвердження Порядку організації та здійснення оборонного планування в Міністерстві оборони України, Збройних Силах України та інших складових сил оборони : наказ Міноборони України від 22.12.2020 р. № 484.

Стаття надійшла до редакції 18.01. 2024 р.

UDC 356.13:351.746.1:355.422

O. Verbovenko

SUBSTANTIATING OF THE NEED TO IMPROVE THE MECHANISM OF STATE REGULATION OF MILITARY EDUCATION IN THE ARMED FORCES OF UKRAINE

The experience of waging war with a powerful enemy state prompts corrections in system of state regulation of military education in the Armed Forces of Ukraine.

The article considers the features of the existing state regulation of military education tactical management links of the Armed Forces of Ukraine in conditions of aggravation military-political situation.

The article presents the main directions of formation and ensure implementation of policy enforcement on Military Education, which are considered in context separation of powers the Department of Military Education and Science the Ministry of Defense of Ukraine and the Central Directorate of Military Education of the the General Staff of of the Armed Forces of Ukraine.

The article reveals the need for to find new, dissipative mechanisms which are capable of providing synergistic effect in the process of implementation of state regulation training military specialists for the needs of the Armed Forces of Ukraine.

It is argued that the need to solve the problems outlined in the article identifies the need to develop tools, the use of which will provide an opportunity to form mechanism of state regulation of military tactical management links of the Armed Forces of Ukraine in the context of the aggravation of the military-political situation, and the quintessence of these mechanisms is methodological support to determine the tasks of the components of the military education system, input data for integrated potential generation military education systems regarding ensuring quality training of military specialists, substantiate appropriate recommendations taking into account the needs to counteract (neutralize) the identified (predicted) threats of military.

Keywords: *mechanisms of state regulation; military education system; threat to national security; management and management of educational processes.*

Вербовенко Олександр Павлович – начальник Центрального управління військової освіти Генерального штабу Збройних Сил України
<https://orcid.org/0009-0004-5188-267X>

UDC 356.13:351.746.1:355.422

O. Verbovenko

RATIONALE FOR THE NEED TO IMPROVE THE MECHANISM OF STATE REGULATION OF MILITARY EDUCATION IN THE ARMED FORCES OF UKRAINE

This article highlights the features of state regulation of military education of the tactical command and control of the Armed Forces of Ukraine in the context of aggravation of the military-political situation. It reveals the regulatory and legal support for the implementation of managerial influences on ensuring the quality of military education in Ukraine. An analysis of recent research and publications in the specific field of research is carried out.

The main directions for forming and ensuring the implementation of military education policy are identified, which are considered in the context of the division of powers and responsibilities of the Department of Military Education and Science of the Ministry of Defence of Ukraine and the Central Directorate of Military Education of the General Staff of the Armed Forces of Ukraine.

The author substantiates the necessity to search for new, dissipative mechanisms that can provide a synergistic effect in the process of implementing the state regulation of military specialists training for the needs of the Armed Forces of Ukraine.

Keywords: *mechanisms of state regulation, military education system, threats to national security, management and control of educational processes.*

Statement of the problem. The comprehensive defence of Ukraine, implementation of Ukraine's strategic course towards full membership in the North Atlantic Treaty Organisation (NATO), and significant intensification of reforms to be implemented to meet the NATO membership criteria require achieving sufficient interoperability and coordination of the capabilities of the components of the Ukrainian Defence Forces (DF) as soon as possible.

The existing need to achieve a high level of interoperability, interagency cooperation and coordination in planning and conducting joint operations in accordance with NATO standards and procedures, manning with motivated, professional and educated personnel, and gradual transition to a professional army necessitate scientific research and application of new, scientifically based approaches to the formation of the structure of the military education system, the content of training, and the search for mechanisms of state regulation of military education in the Armed Forces of Ukraine (AFU).

On 30 December 2022, the Cabinet of Ministers of Ukraine amended the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 15 December 1997 No. 1410 "On the Creation of a Unified System of Military Education" [1]. As a result, the Concept of Transformation of the Military Education System was approved, which outlines the existing problems, main tasks and structure of the military education system, provides for the implementation of an exhaustive list of tasks and measures for the period up to 2032 and measures to monitor their implementation.

The adoption of this Resolution is a continuation of systematic work on the NATO standards implementation in national legislation and regulations to ensure a qualitative transformation of the military education system, to achieve compliance with the criteria for full NATO membership, which necessitates the development of appropriate state regulation.

At the same time, the United States of America (USA) and other partner countries are carefully studying the experience of the real battlefield, often simply by transferring the same conditions to

training grounds [2, 3]. This process is ongoing. The military processes taking place on the frontlines in Ukraine today are forcing the US army to rethink the current reality. This confirms the uniqueness of the experience gained by the AFU and reveals the need for flexible changes in the training of military specialists, taking into account the conditions of the new theatre of war and the enemy's constantly bifurcating actions, and encourages to draw the conclusions on the basis of scientific research.

Analysis of recent research and publications.

The analysis of modern management in the military sphere of activity has been paid attention to in a large number of scientific works. For example, the monograph [4] describes approaches to improving defence management and ways to bring it closer to NATO standards, and substantiates methodological and practical recommendations. Conceptual views on trends and prospects for the development of professional military education, taking into account the experience of leading NATO member states, are presented in the monograph [5]. It focuses on the issue of forming a military education policy in the context of analysing the current global security environment and the tasks of the security and defence sector of Ukraine. The monograph [6] develops methodological tools for ensuring military security based on the use of military and non-military forces and means of the security and defence sector.

However, the issue of searching for instrumental means of managerial influence on the subjects (actors) of ensuring effective training of military specialists, state regulation of military education in the AFU based on forecasting military threats to the national security of Ukraine and the need to neutralise them is not covered in the known literature.

The purpose of the article is to substantiate the need to develop tools which, if used, would make it possible to improve the mechanism of state regulation of military education of the tactical command and control of the Armed Forces of Ukraine in the context of aggravation of the military-political situation.

Summary of the main material. The Law of Ukraine "On National Security of Ukraine" and the National Security Strategy of Ukraine define the main tasks of the components of the security and defence sector of Ukraine (SDSU) in the areas of defence and security of the state. Analysing these and some other regulatory documents, it can be concluded that the security and defence forces must be capable of conducting combat operations of

varying intensity and scale, and effectively counteract the enemy on (in) all spatial and other planes (e.g., cyberspace). At the same time, the state's limited resources necessitate the rational use of existing DF and the appropriate assignment of tasks to them, the organisation of their management and sufficient resource, information-analytical, legal and other types of support.

In this context, it is advisable to agree with the authors of the paper [4], who proposed the use of an integrated capability to counter military threats – a rational composition of forces and means of the SDSU and their defined necessary capabilities, which are planned to be implemented under a single concept to de-escalate identified (predicted) military threats within the resources allocated by the state and non-governmental organisations.

Given the scope of the study, there is a need to declare the well-known fact that military education is the basis for the formation of human potential, which, in turn, is a component of the integrated capacity to counter military threats.

The existing objective need to ensure the DF readiness to repel armed aggression against Ukraine has necessitated the search for new, dissipative mechanisms that can provide a synergistic effect in the process of implementing state regulation of training of military specialists for the needs of the AFU.

The mechanisms of implementation of management and control of educational processes in the military sphere, which were based mainly on the use of empirical data, no longer meet the requirements of today. The enemy's use of hybrid warfare, dynamism in changing warfare tactics, lack of examples and known analogues have prompted the search for new, scientifically based concepts, the implementation of which is based on the adaptation of the military education system to the projected needs, which will ensure effective counteraction (neutralisation) of threats to Ukraine's national security.

In this context, analysing the existing approaches to the implementation of management of planning activities, it is advisable to pay attention (as an illustrative example) to the general algorithm of defence management and defence planning [5]. The proposed procedure for implementing the algorithm, in general, reveals the essence of achieving specific modelling goals, namely:

- assessment of the state's security environment;
- determining the resource needs of the defence forces;
- risk assessment;

- formation of a prospective model of the structure of the DF of the AFU;
- development of policy documents;
- implementation of monitoring and control (assessment and evaluation of the decisions effectiveness);
- implementation of corrective measures;
- development of conceptual (doctrinal), programme and budget documents.

It is worth noting that one of the main stages in the implementation of the proposed algorithm is the organisation and manning. This is one of the key factors for achieving the set values of the performance indicators of implementation, for example, in defence planning.

It is logical to conclude that the implementation of the process of organisation and manning is directly dependent on the definition of the organisation's goals for the short and long term through the assessment of its capacity and provision of the necessary resources, including human resources.

In turn, the quality of the process of manning organising depends on the quality of the processes of selection, training and development of personnel, their motivation, development of leadership qualities and their adjustment on the way to achieving a certain goal, manning with due regard to the results of forecasting the prospects for ensuring the effective operation of the DF and forecasting manning needs to counteract (neutralise) threats to the national security of Ukraine.

To reveal the physical essence of the mechanism of state regulation of military education, it should be noted that it is implemented on the basis of functional (managerial) influence on the organisational system, which ensures a certain state of its structure (transfer to another state) following the objective needs (patterns) of ensuring effective training of military specialists, taking into account the projected threats to the national security of Ukraine. In this regard, there is a need to develop appropriate measurable tools and methodological apparatus, the use of which makes it possible to effectively implement state regulation of military education in the AFU.

At the same time, the first step taken towards the formation (improvement of the existing)

mechanism of state regulation of military education was the distribution of key powers and responsibilities between the governing bodies: the Ministry of Defence of Ukraine (MoD), the General Staff of the Armed Forces of Ukraine (GS) and military command and control bodies (MC2), having higher military educational institutions (HMEIs) and military educational units of higher education institutions (MEUs of HEIs) in their subordination [7].

For example, under the current legislation, the MoD of Ukraine develops state policy on education in the military sphere and drafts legislation on military education.

The GS of the AFU is the main body of military command, coordination and control over the implementation of tasks in the AFU in the field of military education, it analyses and controls the level of training of military specialists.

Direct management of subordinate HMEIs and MEUs of HEIs, organisation and comprehensive provision of quality training of military specialists are carried out by military command and control bodies to which HMEIs and MEUs of HEIs are subordinate.

The Central Directorate of Military Education was established within the structure of the GS of the AFU to balance the military education management system and ensure prompt decision-making, implement managerial influence on the objects (bodies) of management and effectively achieve the set goals. Its main tasks include the following: timely adjustment of the content of training to the current needs of the troops (amendments to curricula and programmes) and the need to develop new professional competencies of officers and coordination of activities related to funding and provision of the necessary weapons and military equipment (WME) and material resources for training.

The main directions of formulation and implementation of the military education policy should be considered in the context of the division of powers and responsibilities between the Department of Military Education and Science of the MoD of Ukraine (MoD DMES) and the Central Directorate of Military Education of the GS of the AFU (AFU GS CDME), as shown in Table 1.

Table 1 – Summary table of the main powers and responsibilities of the Department of Military Education and Science of the MoD of Ukraine and the Central Directorate of Military Education of the GS of the AFU and the results of their cooperation

No.	MoD DMES	AFU GS CDME	Result
1	Prepares proposals to determine the volume of state orders for the training of military specialists, academic and research staff, faculty development, advanced training and retraining of personnel for the needs of the MoD, the AFU, the State Service of Special Transport, taking into account the needs of the DF components	Organises work to determine the need for training of military specialists with a higher education degree at all levels of military education to fill officer positions. Organises work to develop (refine) a list of specialisations to determine the need for training of military specialists with a higher education degree in the AFU. Develops a draft list of customers for the training of military specialists with a higher education degree at all levels of military education at HMEIs and MEUs of HEIs	The need to train military specialists with a higher education degree at the strategic, operational and tactical levels of military education. The list of specialities and the corresponding list of customers approved by the order of the GS of the AFU
2	Facilitates and participates in the licensing of educational activities carried out by HMEIs and MEUs of HEIs, institutions of professional pre-higher military education (IPME), and national universities (NU). In cooperation with the MoD and the National Agency for Higher Education Quality Assurance (NAQA), monitors compliance with the quality requirements for training military specialists, students of military lyceums (ML) and lyceums with enhanced military and physical training	Ensures the interaction of the structural units of the GS with other MC2 bodies and customers on the organisation and provision of quality training of military specialists in HMEIs and MEUs of HEIs. Analyses compliance with the licensing conditions for conducting educational activities in HMEIs and MEUs of HEIs education in terms of manning and technological support. Organises the review, amendment and refinement of curricula (educational programmes) for the training of military specialists following the tasks and prospects of the AFU development, analysis of combat experience and service activities of graduates. Implements international standards and procedures adopted by NATO member states in the educational process and training of military specialists in HMEIs and MEUs of HEIs. Establishes special requirements for the training of academic, scientific and pedagogical and research staff in postgraduate and doctoral studies at HMEIs, MEUs of HEIs, and NU	Plan for the selection of candidates for admission to postgraduate and doctoral studies at HMEIs, MEUs of HEIs, and NU. Coordination and approval of educational and scientific programmes (curricula) of the preparation of higher education candidates (learners) for the Ph.D. degree. Analysis of the relevance and compliance with the needs of the troops of dissertation research topics for higher education candidates (learners) for the degrees of Ph.D. and Doctor of Science, taking into account the experience of the AFU use and prospects for the development
3	Determines, within the scope of authority provided for by law, the procedure and special requirements for practical training, retraining, and advanced training of military specialists, including foreign ones, and, together with the MoD, the procedure for training Ukrainian citizens under the reserve officer training programme. Determines the procedure for selecting and sending officers for training, terms, sequence and frequency of training (retraining, advanced training)	Supports the development (adjustment) and approval of curricula for professional military education (PME) courses at all levels of military education and curricula for advanced training courses at HMEIs and MEUs of HEIs. Supports the training of military specialists to replenish the AFU and cover the losses of officers in a special period. Controls the conduct of training camps [practical exercises on the basis of military units (institutions) of the AFU] with citizens of Ukraine who are trained under the reserve officer training programme	Coordination of curricula of PME courses at all levels of military education and curricula of advanced training courses at HMEIs and MEUs of HEIs
4	Establishes special requirements for HMEIs, MEUs of HEIs, IPMEs, MLs and NUs that are under the authority of the MoD. Develops regulations on the IPMEs, approves the statutes of HMEIs, IPMEs and MLs under the control of the MoD, and regulations on MEUs of HEIs	Develops proposals for the establishment, reorganisation and liquidation of HMEIs and MEUs of HEIs, determines the organisational and personnel structures of HMEIs and MEUs of HEIs that are under the authority of the AFU. Submits plans for military (naval) internships (practices) of cadets (students) for approval to the Chief of the GS of the AFU. By the established procedure, approves the statutes (regulations) of HMEIs and MEUs of HEIs	Amendments to the organisational and personnel structures of HMEIs and MEUs of HEIs that are under the authority of the AFU (reorganisation, liquidation of HMEIs and MEUs of HEIs). Control over military (naval) internships (practices) of cadets (students)

Thus, the information presented in Table 1 allows us to reveal the quintessence of the powers and responsibilities of the main state regulatory bodies of military education in the AFU.

At the same time, during repeated meetings of the leadership of the MoD DMES, the AFU GS CDME, and HMEIs and MEUs of HEIs under the leadership of the First Deputy Minister of Defence of Ukraine in 2023, protocol decisions were made focusing on problematic issues of studying combat experience and its implementation in the educational process, organising the equipment (with regard to the operational situation) of training facilities with the necessary samples of weapons and military equipment, introducing the customers' participation in the training of military specialists, providing for the introduction of instructors positions etc.

The need to address these and some other issues necessitates the development of tools that can be used to form a mechanism for state regulation of military education of the tactical command and control of the AFU in the context of aggravation of the military-political situation. The quintessence of these mechanisms can be methodological support for defining tasks for the components of the military education system, initial data for the formation of the integrated potential of the system of HMEIs and MEUs of HEIs to ensure quality training of military specialists, substantiation of relevant recommendations, taking into account the needs to counteract (neutralise) identified (predicted) military threats.

Conclusions

Thus, given the transformation of military education, which is carried out under the Concept of Transformation of the Military Education System, approved by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, the Matrix of Core Capabilities of the Defence Forces, defined by the Strategic Defence Bulletin of Ukraine, approved by the Decree of the President of Ukraine [9], the Procedure for Organising and Implementing Defence Planning in the Ministry of Defence of Ukraine, the Armed Forces of Ukraine and other components of the Defence Forces, approved by the Order of the Ministry of Defence of Ukraine [10], the system of military education has the following functional constituents: higher education, professional military education, and advanced training (professional development).

There is a need to develop tools that can be used to improve the mechanism of state regulation of military education of the tactical command and control of the Armed Forces of Ukraine in the context of aggravation of the military-political situation. It is conditioned by:

– regulatory documents on the organisation of military education;

– the experience of the Russian-Ukrainian war;
– lack of tools for forecasting the need for motivated, professional and educated servicemen to participate in countering (neutralising) identified (forecasted) threats to the national security of Ukraine.

Further research should focus on the systematisation of the gained international experience concerning military personnel's training, and the formation of indicators and criteria for assessment and evaluation of the quality of their training.

References

1. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy Pro vnesennia zmin do Postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15 hrudnia 1997 № 1410 "Pro stvorennia yedynoi systemy viiskovoi osvity"* [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine On making changes to the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of December 15, 1997 no. 1410 "On the creation of a unified system of military education" activity no. 1490] (2022, December 30). Retrieved from: <http://surl.li/qklvo> (accessed 21 December 2023) [in Ukrainian].

2. *Armiia USA robyt svoi vysnovky z polia boiu v Ukraini: na chomu skontsentruvalys amerykanski viiskovi* [The U.S.A. drew its conclusions from the battlefield in Ukraine: what did the American military focus on]. Retrieved from: <http://surl.li/qklvy> (accessed 21 December 2023) [in Ukrainian].

3. *Yak pikhota SShA hotuietsia voiuvaty proty RF: bronekulak, boi u transheiakh, pryviazni drony ta myshchivnyi artyleriyskiy vohon* [How the US infantry wants to fight against the Russian Federation: armored fists, battles in the trenches, tethered drones and devastating artillery fire]. Retrieved from: <http://surl.li/qklwg> (accessed 21 December 2023) [in Ukrainian].

4. Sahaniuk F. V., Ustymenko O. V., Mudrak Yu. M., Pavlenko V. I. (2021). *Oboronnyi menedzhment: upravlinnia protsesamy* [Defense management: process management]. Kyiv: ArtEk [in Ukrainian].

5. Viter D., Telelym V. (2021). *Profesiina viiskova osvita v Ukraini u suchasnomu bezpekovomu seredovyshchi* [Professional military education in Ukraine in the modern security environment]. Kyiv : NUOU [in Ukrainian].

6. Bohdanovych V. Iu., Romanchenko I. S., Svyda I. Iu., Syrotenko A. M. (2019). *Metodolohiia kompleksnoho vykorystannia viiskovykh i neviiskovykh syl ta zasobiv sektoru bezpeky i oborony dlia protydii suchasnym zahrozam voiennoi bezpetsi Ukrainy* [Methodology of the integrated use of military and non-military forces and means

of the security and defense sector to counter modern threats to the military security of Ukraine]. Lviv : NASV [in Ukrainian].

7. *Nakaz Ministerstva Oborony Ukrainy "Deiaki pytannia upravlinnia vyshchymy viiskovymy navchalnymy zakladamy, viiskovymy navchalnymy pidrozdilamy zakladiv vyshchoi osvity, zakladamy fakhovoi peredyvshchoi viiskovoi osvity ta viiskovymy litseiamy" № 370* [Order of the Ministry of Defense of Ukraine "Some issues of management of higher military educational institutions, military educational units of higher education institutions, institutions of professional pre-higher military education and military lyceums" activity no. 370] (2021, December 8). Retrieved from: <http://surl.li/qkqlws> (accessed 21 December 2023) [in Ukrainian].

8. *Protokol narady kerivnoho skladu systemy viiskovoi osvity vid 03.08.2023. (Ivano-Frankivsk) : zatv. Pershym zastupnykom Minoborony Ukrainy 11.08.2023* [Minutes of the Meeting of the Management of the Military Education System of 03 August 2023 (Ivano-Frankivsk): approved by the

First Deputy Minister of Defence of Ukraine on 11 August 2023] [in Ukrainian].

9. *Ukaz Prezydenta Ukrainy "Pro Stratehichnyi oboronnyi biuleten Ukrainy" № 473/2021* [Decree of the President of Ukraine "On the Strategic Defence Bulletin of Ukraine" activity no. 473/2021]. (2021, August 20). Retrieved from: <http://surl.li/nmbuv> (accessed 21 December 2023) [in Ukrainian].

10. *Nakaz Minoborony Ukrainy "Pro zatverdzhennia Poriadku orhanizatsii ta zdiisnennia oboronnoho planuvannia v Ministerstvi oborony, Zbroinykh Sylakh Ukrainy ta inshykh skladovykh syl oborony" № 484* [Order of the Ministry of Defence of Ukraine "On Approval of the Procedure for Organising and Implementing Defence Planning at the Ministry of Defence of Ukraine, the Armed Forces of Ukraine and Other Components of the Defence Forces" activity no. 484] (2020, December 22). Retrieved from: <http://surl.li/cyuwp> (accessed 21 December 2023) [in Ukrainian].

The article was submitted to the editorial office on 18.01.2024

УДК 356.13:351.746.1:355.422

О. П. Вербовенко

ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Набутий досвід ведення війни з потужною ворожою державою спонукає проводити коригування в системі державного регулювання військової освіти у Збройних Силах України.

Розглянуто особливості державного регулювання військової освіти тактичної ланки управління Збройних Сил України в умовах загострення воєнно-політичної обстановки. Розкрито нормативно-правове забезпечення реалізації управлінських впливів на забезпечення якості військової освіти в Україні. Проведено аналіз останніх досліджень і публікацій у специфічній сфері дослідження.

Визначено основні напрями формування і забезпечення реалізації політики з питань військової освіти, які розглядаються в контексті розмежування повноважень Департаменту військової освіти і науки Міністерства оборони України та Центрального управління військової освіти Генерального штабу Збройних Сил України.

Обґрунтовано потребу у пошуку нових, дисипативних механізмів, які спроможні забезпечити синергетичний ефект у процесі реалізації державного регулювання підготовки військових фахівців для потреб Збройних Сил України.

Аргументовано, що необхідність вирішення окреслених у статті завдань зумовлює потребу розроблення інструментальних засобів, використання яких дасть можливість формувати механізм державного регулювання військовою освітою тактичної ланки управління Збройних Сил України в умовах загострення воєнно-політичної обстановки. Квінтесенцією ж зазначених механізмів є методичне забезпечення для визначення завдань складовим системи військової освіти, вихідних даних для формування інтегрованого потенціалу системи військової освіти щодо забезпечення якісної підготовки військових фахівців, обґрунтування відповідних рекомендацій з урахуванням потреб для протидії (нейтралізації) виявленим (прогнозованим) загрозам воєнного характеру.

Ключові слова: механізми державного регулювання, система військової освіти, загрози національній безпеці, менеджмент та управління освітніми процесами.

Verbovenko Oleksandr – Chief of the Central Directorate of Military Education of the General Staff of the Armed Forces of Ukraine

<https://orcid.org/0009-0004-5188-267X>